

La Garriga

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector sud del terme municipal. Antic terme del castell de Castelladral, parròquia de Sant Miquel de Castelladral.
Emplaçament	Carretera de Súria a Viver i Serrateix (B-423), al km. 5, trencall a l'esquerra (oest).
Alçada:	499

Coordenades:

Latitud:	41.86788
Longitud:	1.76243
UTM Est (X):	397295
UTM Nord (Y):	4635848

Classificació

Número de fitxa	08141 - 267
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Modern Contemporani Popular
Segle	XII-XXI
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 67.EA. Nivell 2. Conservació. Nivell 4. Ambiental / Nivell 6. AEA Pla Especial Urbanístic del Catàleg de Masies i Cases rurals en Sòl no urbanitzable de Navàs, aprovat el 2012, amb el núm. 89.
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada

Titular: 08140A012000270000IW

Fitxes associades:

Forn d'obra de la Garriga

Casa Nova de la Garriga

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la dc., 12/05/2021 - 16:40

fitxa:

Descripció

Masia de grans dimensions, d'origen medieval, emplaçada en un petit altiplà vora el serrat de l'Obaga Negra i amb bones vistes cap a llevant. El conjunt consta d'un gran cos residencial, de planta irregular (amb planta baixa més dos pisos i golfes), el qual té adossada l'antiga masoveria al nord-est i coberts al nord tot formant un petit pati interior, així com la pallissa i l'era, situada uns metres a ponent, mentre que a llevant trobem una petita "casa dels pobres", on es donava acollida a passavolants i gent sense recursos. Entre aquesta caseta i la masia s'hi han aixecat uns pavellons de nova construcció com a dependències de l'hotel que actualment hi ha establert. L'entorn és envoltat per una gran zona enjardinada.

El cos residencial principal s'ha bastit en múltiples fases. La part més antiga és la que es troba al centre, i entorn de 1690-1700 va adoptar una forma uniformitzada amb tres naus o crugies transversals (d'est o oest) que estaven cobertes amb voltes, junt amb la part del celler, que tancava per llevant i amb volta en sentit contrari. La façana principal i l'entrada era per ponent. Aquest cos s'amplià ja al segle XVIII cap al nord, en un espai amb tines, i també tenia dependències a ponent. A la segona meitat del segle XIX el conjunt va ser objecte de grans ampliacions: sobre les dependències de ponent s'hi aixecà un cos més alt amb galeries, es construí la casa dels masovers i es feren moltes altres reformes, tant a l'interior de la casa com a l'entorn del pati.

El resultat és un casal de dimensions monumentals, sobretot per la cara de migdia, de gran alçada. Aquí la façana adopta una línia plana i uniformitzada, coberta actualment per l'heura. S'hi poden entreveure petites finestres emmarcades amb pedra carejada junt amb altres de més recent obertura. I al costat de llevant destaca el cos afegit de les galeries, que s'assenta sobre dos grans arcs apuntalats a la roca natural. La galeria és a dos nivells: un amb quatre arcades de mig punt i, al seu damunt, quatre obertures rectangulars. Aquesta és una part reconstruïda durant la rehabilitació: els pilars dels arcs són refets i les obertures superiors antigament eren de maó. A l'extrem de llevant la construcció és força irregular, amb obertures de tipologia diversa (totes emmarcades amb pedra carejada) que reflecteixen diferents reformes. Antigament en aquest sector la construcció era força més llarga i hi havia un pati. A l'extrem nord-est la casa del masover queda imbricada amb la resta de la masia. La façana nord presenta una composició lleugerament més regular, sobretot a la part alta, dominada per cinc finestres emmarcades amb maó. Però els coberts adossats, més baixos, cobreixen part d'aquesta façana i, més a ponent, delimiten el pati tancat, que té dos portals d'accés, al nord i a l'oest. Aquest últim sota un porxo amb volta de canó. L'accés a l'interior de la masia també es fa per l'interior d'aquest pati, situat a la banda nord.

Les estances interiors han conservat molt íntegrament les característiques tradicionals, per bé que en les parts altes han hagut de ser reconstruïdes ja que fa uns anys es trobaven en ruïnes. La rehabilitació ha estat molt curosa, i ara diverses estances s'han adaptat a nous usos, alguns com a dependències de l'hotel. A la planta baixa cal destacar el celler semisoterrani, que conserva tres grans bótes de fusta. També són interessants la cisterna que hi ha prop de l'entrada, o el cobert situat al nord-oest on hi havia un espai per a la mòlta de l'oli. Se n'ha conservat el trull amb la seva mola, una pica d'aigua i restes d'un forn per escalfar-la, així com restes de la premsa. També es conserven un bon nombre de tines, situades a la cara nord, algunes amb la particularitat que tenen forma ovalada. La casa també tenia una capella interior.

Observacions:

Inscripció en una bóta del celler: “Josep Vallès fuster per Bartomeu Alsina i Garriga. 1748”.

Inscripció en una llinda de la planta baixa: “JOSEPH ALSINA ANY MDCCCXLVIII” (1848), amb una branqueta de “garriga” o olivera gravada.

Inscripció a la premsa d’oli: 1858, Joan Alsina.

Altres inscripcions amb dates: 1700 (façana del cos residencial oest), 1859 (portal del barri oest), 1862, 1864 (masoveria), 1867 (portal del barri nord), 1862 (mola del trull), 1776 (rajoles de l’era).

Uns 100 m al sud-oest de la Casa Nova de la Garriga, al costat de ponent del torrent, queden restes del forn d’obra o teuleria de la masia, on també hi havia una zona d’horta.

Informació facilitada pels propietaris. L’historiador Albert Fàbrega en un futur proper realitzarà un treball de recerca històrica sobre aquest mas.

Història

La Garriga és un mas d’origen medieval i ja consta en documents del segle XII, sobretot del monestir de Santa Maria de Serrateix (el seu diplomatarí ha estat recentment publicat). Molts d’aquests documents fan referència a oliveres que hi havia prop de la masia. Així, en un document del monestir de 9 de novembre de 1138 “Ramon Guillem, la seva muller, Ermessèn, i llur fill, Pere, donen al monestir de Santa Maria de Serrateix i a la seva sagristia una olivera i un plançó d’olivera, situats al comtat de Berga, al terme de Castelladral, a la Garriga, al clos que hi ha dessota la casa del donador. A canvi reben una mitgera d’oli, que val quatre sous, i un sester d’ordi de Cardona, que val divuit diners”. L’any 1146, Arnalt de Garriga va fer una donació al monestir de Serrateix d’un oliverar situat a la Garriga, al clos que hi ha sobre el celler de Ramon Guillem, destinat a pagar el sepeli. En els anys posteriors continuen les donacions d’oliveres (1152, 1178).

L’historiador Albert Fàbrega, que properament realitzarà un treball de recerca històrica sobre aquest mas, ha aportat altres notícies sobre la família Garriga. Entre d’altres, el 1321 hi ha referències d’un plet resolt pel sots-veguer de Manresa amb motiu d’un robatori al mas la Garriga que va comportar ferits. Del segle XIII hi ha més referències en dos documents dels anys 1211 i 1245, corresponents a la confirmació d’una donació precedent sobre les oliveres situades al mas Garriga del terme de Castelladral. També són freqüents les referències al mas de la Garriga durant al segle XIV. El 1342 es documenta Pere de Garriga superior, i el 1362 Jaume de Garriga superior. D’això se’n dedueix que hi havia un altre mas, anomenat Garriga inferior.

Així doncs, en època medieval els propietaris de la masia eren la família Garriga. Al segle XVIII, concretament el 1748, en la inscripció d’una bóta de la masia hi consta Bartomeu Alsina Garriga. Això indica que en la generació anterior havia entrat un pubill a la casa, i a partir d’aleshores el cognom fou Alsina, que es constata durant tot el segle XIX. Per exemple, el 1861 el propietari era Joan Alsina, que el 1871 es casà en segons núpcies amb Antònia Gusart.

Ja hem dit que entre 1690 i 1700 la masia fou remodelada, i al llarg del segle XVIII també s’amplià notablement. Al segle XIX la Garriga s’especialitzà fortament en la vinya i l’elaboració del vi, sobretot entorn del boom provocat per la plaga de la fil·loxera a França, a partir de mitjans de la dècada de 1860. Això es traduí en nombroses obres en tota la masia, de les quals en donen testimoni diverses inscripcions datades en aquests anys, entre 1850 i 1870. En el nomenclàtor de masies de la província de Barcelona dels anys 1861-1862 apareix anomenada com “La Garriga”. Hi consta que és una “masia (casa de labor)”, que

estava situada a 1 km del nucli de l'ajuntament de Castelladral. Tenia 1 edifici habitat constantment i un de deshabitat, d'un i de tres pisos.

Ja entrat el segle XX els propietaris encara vivien al mas. Per la Guerra Civil van marxar-ne i només hi van quedar masovers. Cap a mitjans de segle XX l'hereva era una noia amb una minusvàlua que, en quedar òrfena, fou acollida per uns parents de la masia de la Rovira de Castelladral. A la seva mort la Garriga passà a propietat de la Rovira, i entorn de la dècada de 1960 va quedar abandonada i entrà en un procés de ruïna, fins al punt que va perdre la teulada i les parts altes de la casa. El 1998 la família Roca Barbé va comprar la masia i, sobretot a partir del canvi de mil·leni, hi va portar a terme una important rehabilitació per tal de convertir-la primer en residència i, a partir del 2008, també en hotel.

Bibliografia

BADIA, J.M. (1988). "Navàs". Història del Bages, Volum II. Edicions Parcir. Manresa, p. 163.

BADIA, J.M. (1990). "Castelladral en el temps", El Morralet, Navàs, p. 13.

BOLÓS, J. (2006). Diplomataris del monestir de Santa Maria de Serrateix (segles X-XV). Fundació Noguera, Diplomataris 42. Barcelona, p. 34, 220, 227, 228, 231, 251, 282, 470,

(B134, 140, 141, 144, 162, 188, 343).

OBRADORS, J (1991). "Trajecte de les cases de Castelladral, habitades el 1904 i utilització correcta dels seus noms." El Morralet, núm. 1, Navàs, p. 18.

PIÑERO, J. (1995). Inventari del Patrimoni Arquitectònic i Històric de Navàs. Ajuntament de Navàs. Fitxa RU. 1.

Enllaços d'interès:

[Web de l'hotel La Garriga de Castelladral](#)

